№ 26 Ausgabe A.

HOMAN

Cena s pieresyłkaj i dastaŭkaj da chaty.

no 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu —2 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

Biełaruskaja Wilenskaja czasopiś

wychodzić dwa razy u tydzień: u aŭtorki i piatnicy.

Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.
Adres administracii i ekspedycii: M. Stefanskaja 23.

Cena Abwiestak:

na 4 aj staranie za radok drobnymi literami —25 fen.; drobnyje abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za liniejku drobn. drukam.

№ 26, (118) Hod II. Wilnia, 30 marca 1917 h. Cena 5 fen. (3 kap.)

Prysiaha ministrou.

Niamieckaje apawieszczeńnie 29 marca nie daje nijakich wydatnych wiedamaściej.

Rewolucija u Rasiei.

AMSTERDAM. Jak danosiać s Pieciarburha, ministry dali hetkuju prysiahu:

„Jak czlen tymczasowaho prawicielstwa, zanimajuczy swajo miejsco wolaj narodaŭ i pa pryzywu Dumy, abiecuju pierad Usiemahuczym Boham i maim sumieńniem wierna i sumlenna służyć narodu i Rasiejskaj dzierżawie, zachowywać nienaruszyma wolu jaje i paczesnyje prawy hramadzian, pamahać razwićciu hramadzkaj swabody i roŭnaści ŭsiemi maimi pastupkami i prykazami i ustrymacca ad usielakich sprob biezpasredna ci pasredna wiarnuć stary ład. Ja prysiahaju, szto dziela wypaŭnieńnia ŭsich pawinnaściej, jakije uzlaŭ na siabie tymczasowy urad pierad waczyma narodaŭ, ja wykarystaju ŭsio swajo umieńnie i ŭsie swaje siły. Ja prysiahaju, szto zrablu ŭsio patrebnaje dziela sazywu ŭ najbliżejszym czasie ustanoŭczaho sejmu na asnowi prostaho, roŭnaho i tajnaho wybarnaho prawa, szto addam u ruki hetaho sejmu ŭsie prawy, jakije maju ŭ supolnaj raboci z druhimi czlenami prawicielstwa i pakarusia woli narodu, wykazanaj hetym sejmam, asabliwa wa-ŭsim, szto datycze formy upraŭleńnia i asnoŭnych zakonoŭ dzierżawy".

AMSTERDAM. Jak apawiedajuć francuskije aficery, byŭszyje u rasiejskaj hłaŭnaj kwatery, Mikałaj Mikałajewicz skazaŭ im, szto, kali b sajuźniki enerhiczna paddzierżali Rasieju, dyk można było by dajści zhodliwaści u partyjnych pahladach. Ale jany swaich pawinnaściej nie wypoŭnili ani materjalna, ani finansowa. Siły Rasiei ciapier hetak razroznieny, szto ŭ kancy narod wyskażecca proci wajny.

SZTOKHOLM. Pieciarburskaja rada rabotnikoŭ uzmacawałasia s pryczyny pryłuczeńnia da jaje ŭsich żaleznadarożnych, pacztowych i telehrafnych służaczych, jakije admowilisia paddzierżywać dalej tymczasowy urad. Syhnałam da hetaho była admowa uradu dapuskać pasyłku socyalistycznych adozw na front.

PIECIARBURH. Protopopowa winaciać u zdradzi hasudarstwa. Carycu — ŭ adnadumstwie z im. Da abwinicielnaho aktu dałuczeny dakumenty s patajnaho archiwu Protopopowa. Materjały apracowywaje i wiadzie śledztwo Burcew.

Hetymi dniami budzie apublikowan abwinicielny akt.

Miż sałdatami widać uzrost złości da tymczasowaho uradu. Czasta czuwać hutarki: „My hetych jahomaściоŭ zrabili ministrami i my skiniem ich, kali buduć rabić nia toje, czaho my choczemo. My choczem ziamli, woli i mira. Kali ich nam nie daduć, my zdabudziem heta sami".

LONDON. Anhlickije hazety starajuć zawieryć, szto „raboczaje" prawicielstwo hetak sama zabaraniło wystaŭlać nadpisy: „Dawoli wajny!"

Wałynski połk, katory pierszy pryłuczyŭsia da rewolucii, pasłaŭ u Dumu deputaciju sa sztandaram, na jakim było napisano: »Wajna da kanca! Rabicie hranaty!«

Każuć, bytcym adnaho pramoŭcu krepka zbili za toje, szto jon pramaŭlaŭ proci wajny.

Sw. Synod wyszoŭ uwieś u adstaŭku. Hłaŭnaja i najciażiejszsaja zadacza nowaho Synodu — heta sazyŭ saboru dziela razwiazki nia ciarpiaczaj adkładu sprawy reformy prawasłaŭnaj cerkwi.

Żydoŭskije hazety, katoryje praz dwa hady byli zabaronieny, paczali wychadzić iznoŭ.

Kryzis u Szwecii.

SZTOKHOLM. Spadziajucca adstaŭki ŭsiaho ministerstwa Hammarskield, katoraje stajało za udzierżańnie poŭnaj neutralnaści Szwecii.

Adstaŭka Balfura.

LONDON. Każuć, szto treba żdać adstaŭki ministra zahranicznych spraŭ, Balfura, s pryczyny niedawoli enerhicznaj palityki ŭ neutralnych dzierżawach u sprawie padwodnaj wajny.

„Ustanouczy sejm".

Skinuŭszy carskuju ŭłaść, pałażyŭszy kaniec panawańniu zapraŭdy „krywawaho" Mikałaja II, rewolucyjny ruch u Rasiei maje pierad saboj jeszcze nadta wialikuju i ważnuju rabotu. To-ż carskaje prawicielstwo dzierżałosia hetak krepka zatym, szto pa ŭsich kancoch hasudarstwa, ŭ najdalejszych, najbolej hłuchich kutkoch jaho byli „woczy i wuszy carskije", byli tysiaczy słuh prawicielstwa, katoryje, paczynajuczy ad hubernataroŭ i kanczajuczy wuradnikami dy strażnikami, ślepa spaŭniali prykazy s Pieciarburha, trymajuczy ŭ niawoli swaich że bratoŭ dziela dobraj zapłaty, czynoŭ i nahrad... Woś, usiu hetu bandu carskich „chałopoŭ" treba wykuryć z nasidżenych miejsc, treba zamianić ich ludźmi, wybranymi samym narodam i achwoczymi pracawać nie dziela niawoleńnia swaich bratoŭ, a dziela wyzwaleńn a ich s putaŭ ciemnaty, biezpraŭnaści, nendzy.

Rabota heta ŭżo wiadziecca. Rewolucyjnaje prawicielstwo zamieniaje hubernataroŭ marszałkami ziemstw, rassyłaje ŭsiudy swaich kamisaroŭ i t. p. Ale hetaho mała: wykareniajuczy staruju ŭłaść treba ustanaŭlać nowuju planowa, dapasowywajuczy jaje da taho nowaho ładu, katory pawinien nastać zamiest skinutaho samadzierżawija. I ciapier pierad nasialeńniem Rasiejskaj dzierżawy staić pytańnie: jaki-ż budzie hety ład?

Adkaz na hetaje pytańnie pawinny dać usie narody Rasiei praz swaich dawierenych ludziej, wybranych na ustanoŭczy sejm (uczrieditielnoje sobranije). Tymczasowaje prawicielstwo abiecałosia sklikać ustanoŭczy sejm nie paźniej, jak u try miesiacy, — znaczyć, użo niadoŭhi czas addzielaje nas ad razwiazki sprawy ab buduczym dzierżaŭnym ładzie „nowaj Rasiei". Na wybarach maniacca dać prawo hołasu nia tolki ŭsim mużczynam, ale i kabietam. Z wybarnaho prawa buduć karystać i tyje rasiejskije hramadzianie, jakije ciapier znachodziacca u armii.

Ad asnoŭ, na katorych majuć adbycca wybary ustanoŭczaho sejmu, budzie zależać u znacznaj miery razwiazka pytańnia ab tym, jaki charakter budzie mieć toj sejm. Nielha zabywacca, szto ciapier pa ŭsiej dzierżawie na wioscy astalisia najbolsz staryje i małyje, szto — pawodłuh padrachunku „Now. Wr." — nawat u takoj huberni, jak Charkoŭskaja, dzie ziemskije orhanizacii niezwyczajna szyroka naładzili narodnuju praświetu, ciapier piereważywajuć niehramatnyje elementy (ad 72 da 80%% niehramatnych!), szto jeszcze niet wiedama, jakich ludziej paszle na ustanoŭczy sejm hety ciomny lud. Tolki hołas rabotnikoŭ pa miestoch, tolki hołas armii może dać pierewahu elementam radykalna - respublikanskim, katoryje żadajuć nowaho ładu biez cara. A poruczа s tym jany mohuć pastanawić, kab u nowaj Rasiei nie maskoŭski narod (wialikarusy) panawaŭ nad druhimi narodami, a kab usie narody u mieżach supolnaj dzierżawy byli roŭnapraŭny, upraŭlalisia by sami saboj.

Treba adznaczyć, szto rasiejskije liberały, katoryje piereważywajuć u tymczasowym rewolucyjnym prawicielstwie, zaŭsiody wyjaŭlali silny maskoŭski nacyonalizm i centralizm. Jany zaŭsiody liczyli narod maskoŭski za haspadara ŭ Rasieskaj dzierżawie, interesy katoraho pawinny stajać wyszej za interesy ŭsich inszych narodaŭ; jany buduczyj dzierżaŭny ład asnowywali na koncentracii ŭłaści ŭ rukach pieciarburskaho prawicielstwa, nie pryznawajuczy prawa na aŭtonomnaje, samaupraŭnaje życcio tych czyślenych krajoŭ, z jakich składajecca Rasieja. I ciapier, dajszoŭszy ŭłaści, jany hatowy prystać na niezależny byt utraczenaj u czasi wajny Polszczy, wiarnuć Finlandii staptanyje carskim prawicielstwam aŭtonomnyje prawy, dać aŭtonomiju dla Kaŭkazu, — ale resztaj ziamiel choczuć upraŭlać pa-staramu s Pieciarburha. Tak, pawodłuh słoŭ ukrainskaj czasopisi „Вільне Слово", jeszcze pierad rewolucijej zastupniki litoŭskaho hramadzianstwa zażadali ad Milukowa, kab jon, s pryczyny niejasnaho stanowiszcza rasiejskich liberałoŭ u sprawie nacyonalnaj, wyskazaŭsia adkryta ab aŭtonomii Litwy. Na konferencii partii kadetoŭ u Maskwie pytańnie hetaje było razhledżeno, i dumku ab aŭtonomii Litwy adkinuli...

H. B.

Biełarusy u pałonie.

Biełarusy ŭ niamieckim pałoni, śledam za swaimi bratami ukraincami, paczynajuć pa-maleńku hurtawacca i prystupajuć da nacyonalnaj biełaruskaj raboty. Nie każuczy użo ab tym, szto

biełaruskaja hazeta rascchodzicca ŭ taborach dla wajenna-pałonnych u tysiaczach egzemplaroŭ, szto tudy idué wialikije partii biełaruskich kalendaroŭ i inszych knižek, ciapier tamaka padnimajecca dumka ŭładzić swoj biełaruski teatr. Jak nas pawiedamlajuć, dumka heta zjawiłasia piersz za ŭsio u tabory dla wajenna-pałonnych u Miulfingen: adiul wypisany ŭžo biełaruskije scenicznyje twory, jak „Paŭlinka" i insz.

Nichaj že tabor u Miulfingen pasłužyć prykładam i dla druhich pałonnych biełarusoŭ, katorych u Niamieczczynie mnoha tysiacz!

Wiaczornyje myśli.

Z hutarak s tutejszymi palakami ja zamieciŭ u ich asabliwaje tłumaczeńnie swaich „missij". Jany kažuć, szto, tak jak jany nie biełarusy i nie litwiny, a palaki, to jany ciahnuć da Warszawy.

Szto jany sami ciahnuć da Warszawy,—hetaho nichto im za zło liczyć nia može: wiadoma, szto kožnamu doraha swaja baćkaŭszczyna; ale szto jany choczuć i nasz narod i naszu staronku addać da Warszawy,—hetaho ŭžo ŭ nas ciarpieć niełha.

Kožny znaje, szto u Szwejcaryi žywuć niemcy, francusy i italjancy, i, nia hledziaczy na heta, szwejcarec italjaniec nia chocze pryłuczać swajej baćkaŭszczyny da italii, francuz—da Francii, a niemiec—da Niamieczczyny. U nas to-ž žywuć try narody: adwiecznyje žychary Kraju biełarusy i litwiny, dy polskije kolonisty (ab žydach, jak ab narodzi ŭ narodzi, tut nie uspaminaju); i woś tyje kolonisty zamiest pamahać adbudowie supolnaj naszaj baćkaŭszczyny—chacia-by za chleb, jaki jany ŭ nas jaduć, usiakimi sposabami staracca wiaści u nas swaje niesumlen-nuju rabotu, rabotu zdrajcoŭ naszaj baćkaŭszczyny.

Ale my ŭžo was nie baimosia, ozužyncy: nasz narod užo prabudziŭsia, narodnaja siła Biełarusi raśoie s kožnym dniom, nawat tutejszyje žychary, da niedaŭna jeszcze nazywaŭszyje siabie „palakami", adpadajuć usio bolej i bolej ad was i prystupajuć da supolnaj s nami raboty dla swajej baćkaŭszczyny. I niadaŭka toj czas, kali wy astanieciosia sami zakłajmionymi na wiecznyje czasy za swaju „rabotu" historyjej prabudžeńnia naszaho Kraju.

Łabuć.

U Wilni i wakolicach.

× **Twory Janki Kupały pa polsku.** Jak my dawiedalisia, ŭ Koŭni adna asoba pracuje ciapier nad pierełumaczeńniem na polskuju mowu biełaruskich wierszoŭ naszaho słaŭnaho paeta, Janki Kupały, sabranych u zborniku „Szlacham Žyćcia".

My szczyra witajem hetu rabotu. Twory Kupały — heta pierły maładoj biełaruskaj paezii, i pawodłuh ich polskaje hramadzianstwo može wytwaryć sabie prawilny pahlad na biełaruskuju nacyonalnuju twórczaść, katoruju wo rahi naszaho narodu starajucca wystaŭlać u fałszywym świetle.

× „**Na wiosny**". U subotu, 31 marca, ŭ Biełaruskim Klubie (Wilenskaja 28) artystycznaja družyna pad kirunkam p. F. Olechnowicza adyhraje druhi raz idyliu p. Olechnowicza „Na wiosny". Paczatak a 7½ hadz.

Płata za ŭchod dla członkoŭ i ich haściej zwyczajnaja (50 fen.).

× **Muzykalna-wokalny wieczar.** Wielmi cikawy muzykalna-wokalny wieczar ładzicca ŭ sali Biełaruskaho Klubu (Wilenskaja 28) u hetu niadzielu, 1 krasawika.

U bahataj prahrami budzie śpieŭ dobra znajomych wilencam p.p. Wadzinskaho i Baroŭskaho, ihra na fortepjanie p. Chasan. i insz.

Treba dumać, szto wieczar hety zbiare poŭnuju salu.

Paczatak a 7 hadz.

× **Sajuz artystycznych rabotnikoŭ** atkryŭ pasrednickaje biuro pracy dla swaich członkoŭ.

× **Wilenski sajuz damaŭłaśnikoŭ** orhanizuje techniczniaje biuro dzieła spraŭ ab budoŭlach, kanalizacii i wadaprawodach. U sajuz pastupiło mnoha nowych członkoŭ.

× **Wilenskaje sielska-haspadarskaje t-wo** naładziło u swajej kancelaryi jurydyczna-sprawocznaje biuro dla sielan.

× **Fałszywyje hroszy.** U Wilni zjawilisia padroblenyje 100-markoŭki.

× **Skoraja pomacz** ad 12 da 18 marca dadziena ŭ 71 prypadku. Karetka wyježdžała 46 razoŭ.

× **Na rynku** biaruć hetkije apłaty:

	za dzień	za mies.
1. za kwadratowy metr miejsca, zaniataho pad tarhoŭlu	0,10	1,50
2. za woz, abo sztuku skaciny, abo naczoŭku z rybaj	0,40	6.—
3. za sztuku drobnaj žywioły (świńni, kozy i awieczki)	0,20	3.—

Za karystańnie z miestowaj wahi biaruć pa 2 fen. s puda; pry hetym niapoŭnyje pudy liczacca za poŭnyje.

× **Mirawy sud.** Tarhowiec masłam, Beren Okum, damieszywaŭ da masła da 37° wady i hetkaje „najlepszaje" masło pradawaŭ pa 6 m. 70 f za rasiejski funt. Jaho zasudzili na 300 m. sztrafu, abo 100 dzion wastrohu.

Sora Walickaja za pomacz u raspuście zasudžena na 3 mies. u wastroh.

× „**Chryściciel**" **małaka.** Nižej pisanyje tarhoŭcy małakom za padrabłańnie małaka pakarany: Selecznik Gieran, Szwarcoŭski zaw. 5, 12, — sztrafam na 150 marak; Rachna Ela, Zawalnaja 17, 6 — 120 m.; Osja Wolf, Wenhierskaja 21, — 150 m.; Puchalskaja Petronela, Olimskaja 6, — 120 m.; Wajnsztejn Rachel, Stefanoŭskaja 4, 4 — 20 m.; Szwaszkiewicz Władzimir, Kijeŭskaja 3 — 90 m.

× **Kurs rubla:** Oficyalny — 2 m. 00 fen. za rubiel; u bankach pry pradažy — 2 m. 34 fen., pry kupli — 2 m. 38 f.

Pazyczkowaja kasa biare 6%.

× **Temperatura.** Najwyszejszaja i najnižejszaja temperatura za aposznije dni była pawodłuh Celsija):

	najwysz.	najniž.
za dzień z 25 na 26	+ 4°	— 4°
„ „ z 26 na 27	+ 6°	— 2°
„ „ z 27 na 28	+ 1°	— 1°

Z USIAHO KRAJU.

Pradaža małaka.

HRODNIA. Hrodzienski pawietowy urad ładzić pradažu małaka za prystupnuju canu na rynku na Biržowym placu, dy tolki tym asobam, katoryje pakažuć zawiereńnie, szto ŭ ich siamji jość dzieci miensz 2 hadoŭ. Kwartu małaka buduć pradawać pa 45 fen.

Žydoŭski teatr.

KOUNA. Wilenski žydoŭski teatr ihraje ciapier u Koŭni. 19 marca ihrali „Jankiel — Kawal". Jeszcze buduć pastaŭleny pjesy: „Siemja", „Za ścienami" i „Prastupny kut".

Juha i Hramawik.

Hadoŭ tamu kapy sa dźwie budzie, jak u wiosku Dzianisawa pryjšla, niejak apaśla Zmitroŭskich Dziadoŭ, toŭstaja staraja baba. Siudy-tudy pakrucilasia pa wioscy i šuś da Prachora ŭ chatu, dyj kaže:

— „Ja nie tutejšaja, ale čuła ab wašeci, što čeławiek dobry, i pryjšła paprasicca na kutnicu. Kaštawać ja wam ničoha nia budu, ješče i wy kala mianie zarobicie, kali za maje hrošy prakormicie mianie".

Prachor padumaŭ, paradziŭsia z žonkaj i pryniaŭ tuju niewiadomuju babu da siabie ŭ chatu.

Baba adrazu dała Prachoru sotniu rubloŭ „na ruku". Prachor, dačekaŭšysia da wiečera, rady pajšoŭ spać.

Na druhi dzień ustaŭšy sadzicca siemja śniedać; kali chopiacca, ažno s čatyroch bułak chleba, što byli ŭ istopcy, i paminu nima. Hetak sama niet wiedama, kudy sčezli sa dwa syry i cely kumpiak świniny. U chaci, wiedama, homan uzniaŭsia, bo ŭsie dumali, što nočču złodziej ulez u istopku. Ažno tut budzicca nowapryniataja kutnica i kaže:

— „Supakojsia, haspadaru, heta ja ŭ nočy wiačerała". Pawiarnułasia da ściany i zachrapła.

Usie tolki pierehlanulisia miž saboj, pakiwali motčki hałowami i čekali, što dalej budzie.

Chleb tady tanny byŭ, to što Prachoru? aby tolki hrošy! I baba nie škadawała strawy, Prachor toje tolki i rabiŭ, što skuplaŭ pa ŭsiej wakolicy zbožža, miasa, masła i ŭsiakije inšyje charčy dy karmiŭ swaju kutnicu. Hetak dačekaŭšy Kalad Prachor wykupiŭ užo ŭsie charčy ŭ swajej wakolicy i kała zapust pawinien byŭ jezdzić s furmankaj pa charčy ažno pad Zadarožža, Druju i pad Hłybokaje.

A zima nastała siardzitaja: z dnia ŭ dzień traskučyje marozy. Najstarejšyje ludzi nie pamiatali hetkaj zimy sciudzionaj. Na Wialikdzień i to ješče zima nie ŭnimałasia: śnahi na paloch ležali hurbami i reki stajali. Na Prawodnuju ludzi na mohiłki chadzili paminać Dziadoŭ pa śniahu i ŭ kažuchoch.

I choć u Prachora hrošy było na zakup charčoŭ, skolki treba, ale kupić štoraz ciažej było. Strach jaho aharnuŭ, što heta za pražorliwaja baba zawiełasia ŭ jaho?

Hetak dumajučy, jedzie jon Harmanaŭskim traktam na Pahost, i jakraz u Padorskaj puščy koni spynilisia i nia jduć dalej. Jon ich lejcami i puhaj, a tyje ani z miejsca! Wylez Prachor z rozwalnioŭ i padyjšoŭ darohaj pahladzieć, ci, — barani Bože, — nia woŭča ruja zastupiła jamu darohu. Tolki jon heta adyjšoŭsia z dwoje honiaŭ, ažno bačyć: wyježdžaje z lesu niejki małady čeławiek na biełym kani. I čeławiek i koń u załatoj zbroi, až mihciać u wačach. Prachor hetak spužaŭsia, što nia moh kranucca z miejsca, a nieznajomy rycar padjechaŭ da jaho i kaže:

— „Nia bojsia mianie, Prachor, ja Hramawik, pryjaciel i apiakun ludziej i worah ichnich worahoŭ. Baba, što u ciabie žywie nia prostaja. Heta Baba Juha, jana pa načach u žaleznaj stupie jeździć i choład na ziamlu nahaniaje, a pamiałom s chmar śniahi stresaje. Ty pawinien pamahčy mnie zabić jaje, bo inačej saŭsim leta na świeci nia budzie i narod uwieś wymre z hoładu i chaładu. Ale pakul jana u ludzkoj chaci, abo u stupie swajej razježdžaje, ja nie mahu zabić jaje. Ty pawinien prymusić jaje wyjšci dniom biełym na biasłodnuju wadu.

Prachor abiecaŭsia ŭsio zrabić, kab pamahčy zwiasci jaje sa świetu. Zawiarnuŭ swaje koni i, pryjechaŭšy damoŭ, kaže babi:

— „Chuda, babka, nidzie ŭžo nijakich charčoŭ nima. Usiu akolicu pieratros i nie kupiŭ ničoha. Sprobuju ja szwać ludziej i zakinuć toń u woziery, mo choć ryby dabudziem".

Naskilkaŭ Prachor ludziej sa swajej i susiednich wiosak i cely dzień rubali prorubki, pakul nie asieŭ lod. Zakinuli niewad pad lod i Prachor pajšoŭ da baby.

— Babka,—kaže,—my zakinuli niewad, ale nia zdužajem wyciahnuć jaho, widać, ryby nabrałosia poŭna, ci nie damožeš nam?

— A ci nia mokra tam? — pytajecca baba.

— E, dzie tam, sucha! Malcy kryčhu kala pałonak napluchali, a tak sucha...

Baba tudy-siudy pakrucilasia pa chaci, ablizałasia i kaže:

— A ci nie chmarna na dware?

— Nie, dzież tam, sama bačyš: sonce świecić.

Tolki baba dajšła da siaredziny wozlera, jak na niebi pakazałasia maleńkaja chmarka. Kali pačali ciahnuć niewad i ad jaho paliłasia wada pa lodzi, baba, hlanuŭšy ŭ wierch na chmarku kryknuła niema i, kinuŭšy niewad, kinułasia uciekać da bierahu.

Ažno razarwałasia chmara, i z jaje wylaciełi konnik u załatoj zbroi na biełym kani i zastupiŭ babi darohu. Konnik byŭ hetki bliskučy, što ažno na jaho hladzieć było niełha.

Ubačyŭšy konnika, baba skinułasia u ahramadnistuju źmiajuhu, ale nia zdužała jana i trojčy pierakulicca, jak pramienny konnik usadziŭ jej u horła kaniec swajej dzidy. Zmiajuha skorčyłasia, zmorščyłasia i rassypałasia u popieł.

Nazaŭtraje pašla hetaho udaryło hetkaje ciapło, što śniahi ŭ wokawidzi patajali, zaburleła wada ŭ ruččoch i rekach, a na trejci dzień ludzi ŭžo wyjechali ŭ pole s sochami.

W. Ł.

Rewolucija u Rasiei.

SZTOKHOLM. Za aposznije 24 hadziny z Rasiei nie było oficyalnych wiedamaściej.

Sztokholmski karespandent „Russk. Sł.“ atrymaŭ z Maskwy telehramu, szto maje być abjaŭlena respublika, a monarchija budzie zusim skasowana.

Spažyŭnyje sprawy znachodziacca ŭ ciažkim pałažeńni. Nowaje prawicielstwo spatykaje szmat praszkod, s katorymi jano, adnak, enerhiczna zmahajecca.

Sielanie adnosiacca zusim biez cikawaści da nowaho uradžaju.

SZTOKHOLM. Rasiejskije hazety szmat piszuć ab buduczaj formie upraŭleńnia hasudarstwam. Bolszaja czaść hazet damahajecca demokratycznaj respubliki. Prawyje hazety wychodziać pad surowaj cenzuraj. „Now. Wr.“, „Kołokoł“, „Russk. Znamia“, „Ziemszczyna“ i „Russkaja Ziemla“—skonfiskowany.

ROTTERDAM. U Dorpacie studenty-žydy orhanizawali swaju ŭłasnuju miliciju, katoraja nia słuchaje miestowaj rady. Z hetaj pryczyny tam panuje biezładździe i bywajuć razruchi.

U pieciarburskich uradowych kruhach panuje surjoznaje niespakojstwo s pryczyny nastrajeńnia armii, miž katoraj idzie propahanza kinuć aružže u prypadku nastupleńnia worahoŭ.

Socyał-demokratycznaja „Prawda“ drukuje rezoluciju centralnaho kamitetu rabotnikoŭ i sałdatoŭ, u katoraj sałdatoŭ pryzywajuć wyjści z akopoŭ i pieredacca woraham, bo niemcy nie ŭmieszajucca ŭ rasiejskije ŭnutrenyje sprawy, i nastanie mir.

Rewolucyjnaje prawicielstwo zahadało aresztawać hienerałoŭ Ewerta i Hurko.

U Kijewi hienerału Iwanowu zahadali nie wychadzić sa swaich pakojoŭ u haścinicy „Kontinental“.

Tak-zwanaje „pabocznaje“ prawicielstwo papiaredziło oficyoz prawicielstwa „Riecz“, szto kali jon nie pakinie wiaści propahandu za wajnu, to budzie zakryty.

Wajenny minister Guczkow zahadaŭ abiarnuć „Russkij Inwalid“ u sztodziennuju hazetu i wiaści praz jaho uradowuju propahandu u armii. Adnak, socyalisty supraciwilisia spaŭnieńniu hetaho planu.

SZTOKHOLM. Kierenskij apracowywaje ciapier abwinicielny akt proci cara i carycy, katorych winawaciać u szpionstwie. Byŭszaja caryca bytcym to mieła ŭ Carskim Siale stanciju telehrafu biaz drotu, praz jakuju pasyłala telehramy ŭ Berlin.

Sud nad ministrami i hasudarstwienymi uradnikami adbudziecca pierad sudom nad carom.

Dziesiać wialikich kniazioŭ z Mikałajem Mikałajewiczam napieradzi pasłali tymczasowamu uradu telehramu, kažuczy, szto jany stajać za nowy ład i adrekajucca ad udzielnych ziamie na karyść hasudarstwa.

Tymczasowaje prawicielstwo apawieściło, szto ustanoŭczy sejm adbudziecca u Pieciarburzi.

Rabota ŭ bolszaj czaści pieciarburskich fabryk spyniłasia. U Puciłaŭskich zawodach—poŭny chaos. Rabotniki na swaich sabrańniach zajaŭlajuć, szto pryczyna zabastoŭki—pratest proci dalejszaj wajny.. Dyrektaroŭ pabili da śmierci. U hasudarstwienaj drukarni rabotniki tak sama zabastawali; z hetaj pryczyny prypyniłosia drukawańnie bumažek.

SZTOKHOLM. Tymczasowaje prawicielstwo szczyra stajało za addaczu najwyszejszaj wajennaj ŭłaści Mikałaju Mikałajewiczu, ale proci hetaho stanoŭcza wystupiło tak zwanaje „pabocznaje“ prawicielstwo, złoženaje s socyalistoŭ. Pad naciskam aposzniaho Mikałaju Mikałajewiczu predłažyli adraczysia ad wiarchoŭnaj wajennaj ŭłaści.

„Russk. Wola“ pisze, szto carskuju siamju pierewiazuć u Anhliju. Pad nadzoram ministra sudoŭ Kierenskaho carskuju siamju pawiazuć Murmanskaj czyhunkaj u Ramanowo, a adtul u Njukastl.

Na uroczystym pryjomie pasłoŭ sajužnikoŭ anhlicki pasoł wyskazaŭ nadzieju, szto Rasieja bolsz czym kali-kolecz zwiernie uwahu na wajnu i nie strymajecca ni pierad jakimi achwiarami, kab dajści akanczacielnaj pabiedy nad Niamieczczynaj. Milukow skazaŭ, szto staroje prawicielstwo zatym i skinuto, szto jano nie mahło dawiaści wajny da akanczacielnaj pabiedy. Heta zadacza lažyć na nowym prawicielstwie.

Sw. Synod pryzywaje ŭsich wiernych prawosłaŭnaj cerkwi słuchać nowaho prawicielstwa i baranicca da aposzniaho ad worahoŭ. Adozwa zakanczywajecca sławami; „Addajcie ŭsie swaje siły woli, jakaja wiadzie Rasieju da swabody, szczaścia i sławy“.

SZTOKHOLM. Szwedzkije hazety napaminajuć, szto byŭszy deputat Milukow, wiertajuczysia z Londona, skazaŭ u Sztokholmi, szto asłableńnie ucisku Finlandii nie pawinno dajści da adnaŭleńnia finlandzkaj aŭtonomii.

BAZEL. S pryczyny zahadanaj nowym uradam rekwizycii zbožža u roznych rasiejskich huberniach byli nowyje krywawyje razruchi. Sielanie nia choczuć pradawać zbožža pa ustanoŭlenym najwyszejszym cenam i supraciŭlajucca uradnikam. Sielanie i sielskaje duchawienstwo—proci nowaho prawicielstwa. Sielskije świaszczeniki pryzywajuć sielan dzieržacca dadzienaj prysiahi, kažuczy, szto car napeŭna wierniecca na tron.

PARYŽ. „Journal du Peuple“ danosić s Pieciarburha, szto delehaty mieszanych kamisij, asabliwaž rewolucyoniery, damahajucca suda nad carom i jaho siamjoj.

„Bonnette Rouge“ danosić, szto rasiejskaja socyał-demokratycznaja hazeta ŭ Paryžy „Naczało“ zaczyniena na miesiac.

STOKHOLM. S pryczyny spadziewanych manifestacij radykalnaj rabotnickaj partii, katoraja słuchaje zahadoŭ Czcheidze, tymczasowaje prawicielstwo zrabiło szyrokije wajennyje pryhataŭleńnia.

SZTOKHOLM. „Russkaja Wola“ pisze:

Na 17-hadzinnaj naradzie rabboczaho kamitetu i predstaŭnikoŭ wajennych czaściej razhledali sprawu unutrenaho ładu u armii. Narada była hetkaja burnaja, szto rezoluciju prysłosia adłažyć na paźniejszy czas. U czasi sporak prybyŭ Kierenskij, katoraho ŭsie horacza witali. Jon skazaŭ, szto predłažyŭ tymczasowamu prawicielstwu dać sałdatam usie prawy, ŭ tym liku i prawo dabiwacca aficerskaho czynu.

Ab orhanizacii sajuza respublikanskich aficeroŭ piszuć:

Urad sajuza składajecca z 25 asob, u tym liku 10 czlenoŭ rasiejskaj socyał demokratycznaj partii. Predstaŭniki sajuza buduć pasłany da paadzinokich wajennych czaściej—paczynajuczy ad pałka i wyszej.

U pamieszczeńni Admirałciejstwa adbyłasia schodka, na jakoj było bolsz za 1000 dusz marskich aficeroŭ, sałdatoŭ i matrosoŭ. Aficery kazali, szto jany stajać za demokratycznuju respubliku, ale žadajuć, kab aficeroŭ naznaczała wyszejszaja uradowaja ŭłaść. Pramoŭcy s-pamiž marskich sałdatoŭ i matrosoŭ hawaryli, szto jany žadajuć, kab aficeroŭ wybirali sałdaty i matrosy. Da ich žadańnia pryłuczylisia i predstaŭniki unter-aficeroŭ flota.

Rabotniki na wierfiach u Pieciarburzi, Kronsztaci i Mikałajewi hrazili ŭ zajawie na piśmie zabastoŭkaj, kali nia budzie pryniat zakon ab wybary aficeroŭ sałdatami. Wybrany czatyry deputaty, katoryje padaduć žadańnia rabotnikoŭ wajennamu ministru Guczkowu.

KOPENHAGA. „Politiken“ danosić:

Wajenny minister Guczkow apracawaŭ plan orhanizacii wyszejszaj wajennaj kamandy. Upraŭleńnie rasiejskaj armii pawodłuh hetaho planu maje być addadzieno ŭ ruki kamitetu, złoženaho z wajennaho ministra, ministra finansoŭ i ministra zahranicznych spraŭ. Kamitet razwiazywaje ŭsie sprawy, aprycz czysta strategicznych, jakije razwiazywaje wiarchoŭny hłaŭnakamandujuczyj.

AMSTERDAM. „Telegraf“ danosić s Pieciarburha:

Hienerał Korniłow pajechaŭ u kamitet rabotnikoŭ i sałdatoŭ i zajawiŭ im, szto jany pawinny zrabić wybar miž dalejszaj wajnoj i padczynieńniem Niamieczczynie. Dalej že wajewać nielha, kali kamitet budzie wiaści swaju ahitaciju miž sałdatami i proci wajennaj pazyki.

LONDON. „Times“ danosić:

Pawodłuh namieczenaj reformy armii sałdaty sami buduć zawiedywać swaim strawawańniem. Dziela hetaho kožnaja rota budzie wybirać kamisiju z 8 dusz.

Pratekcija miž aficerami nia budzie dapuskacca. Staryje hienerały pojduć u adstaŭku.

Hienerał Leczyckij, hieroj letaszniaho nastupleńnia na aŭstryjackim froncі, zamienić hienerała Ewerta. Spadziajucca, szto jon budzie mieć stanoŭczy ŭpłyŭ na aficerstwo.

Na wajennych parachodach u Władywastoku uznialisia bunty.

Najbolsz dyscypliny widać u hrupie armij Brusiłowa. U prykazie Brusiłowa haworycca: „My staim na warci proci starych worahoŭ i nie pawinny zdradzić światoj Rusi“.

ROTTERDAM. Jak danosiać z Rasiei, rabotnicki kamitet wybraŭ 5 czlenoŭ dziela kantrolu nad prawicielstwam. Da kamitetu nalezać: Czcheidze, Stiekłow, Skobielew, Suchanow i Filipowskij.

Kierenskij skazaŭ, szto pałažeńnie—ŭsio jeszcze surjoznaje, ale krytyczny moment užo minuŭ.

Nowaje prawicielstwo tymczasowa nia budzie ŭwadzić zakona ab wybarnych prawoch žanok.

SZTOKHOLM. Na aposznim zasiedańni kamitetu rabotnikoŭ i sałdatoŭ socyalist Skobielew skazaŭ, szto pawodłuh wiestak s Kronsztadta, Rewela i Sewastopola wyjaŭlajecca silny ruch za respubliku. Ruch hety najbolsz silny u fłocie. Rasiejskije rabotniki, praŭda, pierewažyli, ale da akanczacielnaj pabiedy jeszcze daloka. Skobielew napadaŭ na anhlickaho pasła, katory ŭwieś czas stajaŭ razam z buržuazijej i byŭ hatoŭ prystać na toje, kab narod i nadalej byŭ adsunut ad uradu.

LUGANO. Minister zahranicznych spraŭ, Milukow, skazaŭ karespandentu „Corr. d. Sera“, szto Rasieja nia zrobić separatnaho mira, bo demokratycznaja ideja može zapanawać tolki tady, jak Rasieja dojdzie pabiedy. Prahrama nowaho prawicielstwa maje na mecie razdzieł Tureczczyny i wyzwaleńnie sławianskich narodaŭ Aŭstryi.

ŽENIEWA. „Temps“ dawiedałasia s Pieciarburha, szto minister finansoŭ, Tereszczenko, pryhataŭlaje nowuju wialikuju wajennuju pazyku.

LUGANO. „Corr. d. Sera“ danosić s Pieciarburha:

Padhataŭlajecca hetak sama i aŭtonomija Estlandii. Estonskije deputaty pajechali u Pieciarburh dziela wyrabotki statutu ab samaupraŭleńni.

U nowuju miestowuju radu ŭ Pieciarburzi pryniaty niekolki žanok, u tym liku žonka Milukowa.

Hatouku doma

zbirać i pierechowywać

nierazumna s pryczyny niebaspiecznaści prapažy i utraty pracentoŭ,

biazcelna, bo $2^{1}/_{2}$ hadowaja wajna dała biezsporny dokaz, szto u patrebi hroszy možna zaŭsiody dastać za oblihacyi wajennaj pazyki.

szkodna dla hramadzianstwa, bo s pryczyny pužliwaści ludziej słabych ducham budzie zaŭsiody budzicca nowaja nadzieja pieremahczy Niamieczczynu.

Szto-ž z hetaho wychodzić?

Razumna, aścierožna i s karyściu pastupaje tolki ki toj, chto pałožyć swaje hroszy na wajennuju pazyku.

SZTOKHOLM. Minister sielskaj haspadarki, Szyngariow, i wajenny minister, Guczkow, zahadali ŭsim hłaŭnym stancijam na czyhunkach Maskwa — Nižni Noŭharad, Maskwa — Kursk i Maskwa — Windawa trejciuju czaść muki dla armii zadzieržywać dzieła cywilnaho nasialeńnia. Porcii chleba dla armii na fronci buduć pamienszeny.

Pieciarburskije hazety drukujuć sprawozdaczu ministra daroh, szmat ukaroczenuju wajennaj cenzuraj. U jej haworycca, szto palepszyć warunkoŭ pierawozak nielha s pryczyny zniszczeńnia parawozaŭ. 60% parawozaŭ uwieś czas znachodzicca ŭ remonci. Ciapier nielha nawat padwazić u patrebnaj miery spažyŭnyje pradukty. Parawozy pasažyrskich pojezdoŭ mała pamahajuć dzieła pierawozki hruzoŭ, bo dla tawarnych pojezdoŭ jany lisznie słabyje. Rasiejskije parawoznyje zawody mohuć budawáć tolki 10% patrebnaho czysła parawozaŭ.

MASKWA. Maskoŭski haława skazaŭ karespadentam hazet, szto ŭ Maskwie i wakolicach jaje nima muki i wyjaŭlajecca niedastacza wuhalla. Zakryty mnoha szkoł. Miaso jość, ale nima jak jaho padwazić. Zbožže hetak sama jeszcze jość, dy nima nijakaj tałkowaj orhanizacii. Kali narod ubaczyć, szto rewolucyjnaje prawicielstwo, hetak sama, jak i staroje, nie zdaleje dać chleba, dyk Rasieja ubaczyć jeszcze sumnyje zdareńnia.

Z usiaho świetu.

Łacinskaje piśmo ŭ Boŭharyi.

„Вільне Слово“ s 3 marca 1917 h. pisze:

Ad daŭniejszaho ŭžo czasu boŭharskaje hramadzianstwo zanimajecca pytańniem, czy nie zamianić „kirylicu“ („ruskije“ litery) łacinskim piśmom. Wuczycieli nižejszych i wyszejszych szkoł wyskazalisia za hetu zamienu, dyj prawicielstwo spryjaje hetaj sprawie.

Takim czynam pry „kirylicy“ astalisia-by tolki ukraincy i maskali; czaść biełarusoŭ i serbo-chorwatoŭ pisze ŭžo łacinikaj, a ŭsie inszyje sławianskije narody (czechi, słowaki, palaki, słowincy) piszuć tolki łacinskim piśmom. U ukraincoŭ (u Haliczynie) była kaliś (pad polskim upływam) sproba zawiaści łaciniku, dy nie ŭdałasia.

TEŁEHRAMY.

Niamieckije apawieszczeńnia.

27.III. Zachodni teatr.

Na paŭnocznym uschodzi ad Bapom i na poŭnaczy ad Perron—styczki piarednich wart. Paśla czyślenych daremnych nastupleńnioŭ woraham udałosia dabyć Ruasei. U lasoch miž Uazaj i Kuzy-le-Szato wialikije francuskije siły zrabili nastupleńnie na naszy piarednije linii, katoryje, bajuczysia, kab ich nie akružyli, adyjszli nazad.

Uschodni teatr:

Front Leopolda Bawarskaho: Pry Iłłukszcie naszy patruli ŭziali 30 pałonnych. Kala Smarhoni hetak sama ŭziaty ŭ pałon 30 rasiejcoŭ i kulemiot. Na pałudziennym uschodzi ad Baranawicz, na zachodnim bierazi Szczary, ŭziaty rasiejskije pazycii miž Darewam i Łabuciem. Uziaty 300 pałonnych, 4 kulemioty i 7 minamiotaŭ. Na zachodzi ad Łucka, na poŭnaczy ad czyhunki Złoczow—Tarnopol i pry Bereżanach rasiejskije bataljony, paśla wostraho ahnia, pajszli ŭ ataku, ale byli krywawa adbity.

Front erc-hercoga Jozefa: Na poŭdni ad daliny Trotusula i kala chrybta Madjaros adbity rasiejskije nastupleńnia.

Front Makienzena: Niczoha nowaho.

***Makiedonski** front:* Francuzy iznoŭ atakawali na pałudziennym zachodzi ad Manastyra, ale byli adbity sztykami. Na zachodzi ad Trnowa worahi zasieli ŭ akopie na wuzkim froncie.

28.III. Zachodni teatr.

U bolszaj czaści armij dzień prajszoŭ cicha.

Naabapoł Sommy i Uazy — tolki nieznacznaja bajewaja czynnaść. Na poli bitwy z 26 marca miž Lanikur i Morž my naliczyli kala tysiaczy anhlickich trupoŭ. Na zachodnim bierazi Uazy, pry Lafer, francuzy adbity s krywawymi stratami. Pry Ripon, S. Suple i Tahir uziaty ŭ pałon 300 francuzoŭ i zdabyty niekolki kulemiotaŭ i minamiotaŭ.

Kala Rejmsu i ŭ Argonach uwarwaŭszyjesia družyny worahoŭ wykinuty kontratakaj.

Uschodni teatr:

Front Leopolda Bawarskaho: Miž morem i Karpatami paczaŭ tajać śnieh.

Dabycza ŭ bitwach na Szczary uzrasła da 20 minamiotaŭ i 11 kulemiotaŭ.

Front erc-hercoga Jozefa: Pry Madjaros adbita rasiejskaja ataka. Na pałudni ad daliny Už uziat szturmam umacawany chrybiet, katory ŭdzieržan, nia hledziaczy na kontrataki. Uziaty 150 pałonnych, niekolki kulemiotaŭ i minamiotaŭ.

Front Makienzena i *Makiedonski front:* Biez wydatnych prypadkoŭ.

Austryjackaje apawieszczeńnie.

WIENA 26.III.

Na ŭsich troch frontach niczoha asabliwaho.

WIENA. 27/III. Uschodni teatr: (hl. niamieck. apaw.)

Italjanski teatr: U wakolicach Gercu paśla silnaj padhatoŭki artyleryjej naszy družyny ŭwarwalisia na pazycii worahoŭ, uziali ŭ pałon 9 aficeroŭ i 306 sałdatoŭ, zdabyli 1 kulemiot i 1 minamiot.

Kala wajny.

LONDON. Choć mienszaść hramadzkaj dumki haworyć ab mahczymaści wielmi doŭhaj wajny, anhlicki narod pierakonan, szto nastaŭ stanoŭczy moment. S pryczyny padwodnaj wajny i ahraniczeńnia jeju padwozu staronka wielmi niepakoicca. Pałažeńnie gabinetu Llojda Džordža skałychnułosia. Nie wykluczajecca mahczymaść najbolsz surjoznaho za aposznije 50 hadoŭ palitycznaho kryzisa.

BERLIN. „Daily News“ pisze: Gabinet Llojda Džordža spasawaŭ u-wa ŭsich ważnych sprawach unutranaj i zahranicznaj palityki. Tolki wialikaja pabieda na palach bitw mahła by adnawić jaho pawahu, a parażeńnie zusim zniszczyć hetaje prawicielstwo.

Rasiejski paddany Sidiełkow prasiŭ u Llojda Džordža aŭdyencii. Jaho aresztawali. Padazrewajuć, szto jon maniŭsia zrabić pakuszeńnie na Llojda Džordža.

BERLIN. (W.T.B.). U Siarodziemnym mory iznoŭ zatopleny 10 parachodaŭ jomkaściu razam na 31.000 tonn. Na parachodach wiaźli masło, zbožže, benzynu, bawoŭnu i insz.

LONDON. Admirałciejstwo apawieszczaje: U Anhlickim kanale zatanuŭ nasz kontrminanosiec.

BERLIN (W.T.B.). U bitwie na pawietry pahib adzin z naszych najbolsz wydatnych latuuoŭ, feldfebel Manszot. Za aposznije try miesiacy jon zbiŭ 11 worahoŭ. U dwanadcataj bitwie na pawietry pahib sam.

WASZYNGTON (W.T.B.). Wajenny departament pryzywaje na czynnuju słužbu 40 pałkoŭ nacyonalnaj hwardii. Prezydent padpisaŭ dekret ab pawialiczeńni asabistaho składu fłota da 87.000 dusz.

Gabinet iznoŭ mieŭ naradu ab pasyłce ekspedycyjnaho korpusa u Europu.

Amerykanskije hazety razdzialilisia na dwa warožyje abozy, s katorych adzin wystupaje proci wajennaho wystupleńnia Ameryki.

KOPENHAGA. Z Waszyngtona danosiać: Nielha sumlewacca, szto kongress paśla swajho atkryćcia wyskażecca za wajnu. Ameryka czynna pryhataŭlajecca da nastupacielnaj wajny.

Pierad nastupleńniem na Italiju.

LUGANO. Proci pastanowy italjanskaho parlamentu adłažyć swaje zasiedańnia na nieaznaczeny czas wystupiŭ z pratestam socyalist Turatti. Jon skazaŭ: „Parlamenckaja bolszaść achwocza uzłažyła by adkaz za nastupajuczyje zdareńnia na prawicielstwo. Jak raz ciapier, kali my spadziajemsia nowaho nastupleńnia na Italiju na ŭsim fronci, nielha zaczyniać jadynuju ustanowu, katoraja karystaje za swabody słowa i maje wieru narodu“.

„Tribuna“ pryzywaje narod być spakojnym. Narod pawinien śmieła hladzieć na nabližajuczyjesia zdareńnia i mieć poŭnuju wieru ŭ armiju i jaje zdolnaści, bo dobra pryhatawanaje nastupleńnie, jakoha treba ždać ad niemcoŭ, biez sumlewańnia, budzie ŭ paczatku mieć udaczu.

Piśmo z hłaŭnaj italianskaj kwatery, nadrukowanaje ŭ „Secolo“, adznaczywaje, szto proci spadziewanaho niamieckaho nastupleńia italjancami zroblena ŭsio patrebnaje. Na kiraŭniczyje miejscy naznaczeny nowyje ludzi, wykazaŭszyje swaje zdolnaści ŭ aposznich bitwach i szybka dajszoŭszyje wysokich uradoŭ.

BAZEL. U Szwejcaryi szyracca upornyje czutki ab rewolucyjnym ruchu ŭ Italii.

LUGANO. Socyalistycznaja „Avanti“ damahajecca, kab pytańnie ab miry ci wajnie było razwiazano narodnym plebiscytam (padaczaj hołasu ŭsimi žycharami).

S pryczyny nowych razruchoŭ, u Turynie abjaŭlen wajenny stan.

Drukawana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar W. Łastoŭski.